

Het Zuidkamp (deel 2) Bewoning

door Jan Bult

Waarschijnlijk is het gebied al voor onze jaartelling bewoond geweest, maar rond deze tijd is de permanente bewoning gestart. Uitgaande van de veronderstelling dat de bewoners onze omgeving vanuit het oosten binnenkwamen, lopen we in gedachten de Vergertweg af. Dan zien we eerst de Lonnekere en vervolgens de Roolvinkes. Ideaal voor het verbouwen van vlas, spelt, haver, koolzaad en andere gewassen. Naar het zuiden, het huidige Zuidkamp, is een lager gelegen deel met grassen, heide, slenken en broekbossen (sprocolorum, dun hout verklaart de naam Sprakel). Een uitstekende plek om het vee te laten grazen. De Esbeek met altijd fris, helder water vanuit de stuwwal en de zware bomen langs de beek zorgen voor beschutting. Wat konden onze voorouders (en wij) nog meer wensen? In de tiende eeuw worden er in Loningheri (Lonneker) reeds een aantal erven in dit gebied vermeld, zoals in 1280 Winkel (Willeminc). Dit erf wordt momenteel bewoond door de familie Grave, Vaneker (Waneker) in 1398, Sprakel (Sprakelrode) in 1450, Het Overmaat (Overmading) in 1300, Klaaskate (Wolterycnk) in 1475, Vergert (Veghers Huys) in 1380 en de omstreeks 1840 verdwenen Bekkinghof (huys ter Beke) in 1380. Al deze erven waren leengoederen van de bisschop of het kapittel te Utrecht. In de loop der tijd is er meer en meer grond ontgonnen, de zogenaamde markegronden. Deze gronden waren gemeenschappelijk bezit van de gewaarde erven en kwamen omstreeks 1800-1850 beschikbaar. De markegronden werden zowel door de gewaarde erven opgekocht en door vermogende buitenstaanders verworven. Kleinere delen als slenken en heidevelden bleven onontgonnen.

De benaming, Scheperij (schapenhouder) en het nabij gelegen Heetveld en Heetveldweg (heet = heide) geven aan dat hier tot begin twintigste eeuw nog heide voorkwam. In die tijd verkocht de familie Sprakel het oude erf aan B. Grave die hier tot 1940 heeft gewoond. Toen hij weg moest voor de bezetter heeft hij jaren op een oude boerderij het Lobbenslag aan de Noord Esmarkerrondweg gewoond. Vervolgens is hij vele jaren later, op het oorspronkelijke erve Winkel gekomen. Johan Sprakel en zijn vrouw bouwden een café met winkeltje en een boerderij genaamd Sprakel in 'n Bos. Op een afstand van ongeveer 400 m naar het westen stond een boerderij waar zijn oom woonde. Deze Sprakel (Heem'n Jaan) en nog enkele familieleden hadden een woning of klein boerderijtje op de grond van het oude erf.

vervolg op pagina 31

"Aan de Harenbergweg, even achter Z31 stond tot de oorlog het boerenhuis annex heerenhuis met schuur, erf, tuin en weiland, 1,5 ha groot en genaamd Oud Landgoed het Overmaat" aldus de tekst van een advertentie uit 1938. Dit was eigendom van de familie Harenberg. Tot dit landgoed behoorde in totaal 29,87 ha grond alsmede vier boerderijen. Een stuk grond ter grootte van ongeveer 4 ha ten noorden van de ingang Zuidkamp behoorde aan de familie Tattersall, die tegenover die ingang in de herenboerderij woonde. Ten zuiden van de Heetveldweg stond de boerderij de Scheperij met een gevelsteen waarin de volgende tekst: M.A.C.J. Jonker 1/6/1889. Deze boerderij met toebehoren is gekocht door dhr. H.J. Blijdenstein. Bij de boerderij is in 1911 een theekoepel gebouwd bestaande uit entree, natte cel, keukentje, rustkamer en grote open veranda op het zuid-zuid oosten. De bewoners van de boerderij, achtereenvolgens de familie Damink en Eulink, moesten het geheel schoonhouden en zorgen voor eten en drinken als de familie Blijdenstein, met bezoek, van de natuur zat te genieten. Via een in een achtvorm aangelegd wandelpad was er een verbinding met de villa 't Heegeboer waar mej. Judith Blijdenstein (de juffer!) woonde. Dit mooie pad met enkele fraaie hardstenen banken was aan de noordzijde langs het Zuidkamp voorzien van een aaneengesloten rododendronwal, waarachter een tennisbaan lag. Het erf met toebehoren is in 1951 verkocht aan dhr. T. Peterink. De theekoepel is na de oorlog verbouwd en geschikt gemaakt voor permanente bewoning. Dit bouwwerk is echter heel uniek! Er zijn nog slechts drie theekoepels in Enschede, die hoe dan ook voor de slopershamer behoed moet worden. Hier kan de gehele textielhistorie zichtbaar gemaakt worden!

*Voormalige theekoepel
van de
familie Blijdenstein*